

Страдање моје породице

Стево Јаћимовић

acimovicstevo69@gmail.com

In memoriam

УДК 343.819.5(497.13):929.52Јаћимовић

COBISS.RS-ID 143167745

DOI 10.7251/TOP2511163J

Мој прајед Војин имао је шесторо дјеце: три сина – Стеву, Бранка и Неду, и три кћерке – Митру, Јефу и Јелицу. Кћерке су у то вријеме биле поудате а синови су остали са оцем и били су ожењени. Стево је имао осморо дјеце, два сина и шест кћери: Саву, Војина, Даницу, Милицу, Јелицу, Пелку, Стану и Петру. Бранко је имао петоро дјеце, три сина и двије кћерке: Петра, Живка, Војина, Тоду и Милицу, а Недо је имао седморо дјеце, пет синова и двије кћерке: Стеву, Јовицу, Тошу, Косту, Мићу, Савку и Митру. Живјели су у селу Врањачка Требава надамак Дуге њиве у општини Модрича.

У прољеће 1942. године мој дјед Стево, са браћом Бранком, Недом и њиховим оцем Војином, ујутро су отишли у њиве да ору. Жене и дјеца су остали код кућа. Усташе су из сусједних села Бабешнице и Ријечана кренули да заузму стратешко мјесто Дугу њиву. Ријечани су била два села: Горњи и Доњи Ријечани, а тако и Бабешнице – Горња и Доња Бабешница. У Доњој Бабешници и Доњим Ријечанима били су насељени Хрвати а у Горњим Срби. То јутро зачули су се пуцњи и јауци у селу. Усташе су упале у село, почели су да хапсе и да пале куће. Ове жене, када су прумијетиле да се спрема опасност, покупиле су дјецу и дале се у бијег у сусједно село Копривну. У кући је остала само стара и непокретна бака, жена од Војина. Чувши јауке и пуцњаву, мушкарци кренуше кући јер су се уплашили за жене и дјецу. Кад су дошли кући усташе су већ биле код њихове куће. Једну кућу су запалили а другу, у којој је била стара бака, жена од Војина, нису. Њих су похватили, заробили, стоку отјерали, а да још буде чудније и жалосније, кокошке су хватали и набијали на тарабу (то је зашиљена дрвена тесана даска којом се ограђивало двориште). Ту су још неке мјештане похватили али су доста кућа попалили. У међувремену су четници са Озрена крену-

ли према Дугој њиви, јер су чули пуцање и видјели дим запаљених кућа. Запуцали су према усташама и тако спријечили да напредују према Дугој њиви. Задржали су се ту на Ћеришту и сутрадан су одступили, а био им је циљ да изађу на Дугу њиву, тако да су озренски четници спасили да усташе не направе још већи покољ. Ухапшени Војин, Стево, Бранко и Недо су одведени. Када су их усташе довеле на жељезничку станицу почело је пребирање на старе, болесне и здраве. Питали су ко је болестан и тако су их раздвојили и болесне отпремили у логор Јасеновац а здраве у логоре по Њемачкој. Недо је неком срећом успио побјећи, а Бранко је одведен у Њемачку у логор. Он је био у неком селу код газда који су се бавили пољопривредом, одатле је успио побјећи али је у Аустрији поново ухапшен и враћен код другог газде у Њемачкој. Ту је провео непуне четири године, када му је нека жена из тог села помогла да побегне и тако је пјешице из Њемачке дошао кући. Војин и Стево су одведени у логор Јасеновац и само су се једном преко Црвеног крста јавили и послали писмо да им требају вунене чарапе. Након тога никад више се ништа није чуло о њима. Убијени су 1942-43. године¹.

Бранко је свједочио да су послије хапшења три дана чекали у Модричи да се доведу људи из села Толисе, Скугрица, Зелиње. Кад су се сви окупили, кренули су за Славонски Брод. Док су се возили кроз Хрватску мјештани су на њих бацали камење и говорили да се то возе свиње. Тамо су затекли на хиљаде људи у згради фабрике солане. Добили су неки чај а ту су заједно вршили и нужду. Остали су ту до Ћурђевдана² и тад им усташе повикаше: „Хајте, Срби, славит ћурђевски уранак!“, па их постројише у колону и тако пјешице водили до логора Јасеновац. Кад су стигли у логор Јасеновац тамо је људи било толико да око није могло прегледати! Стража је била велика и на спратове, све су их посматрали. Када их построје нико није смио мрднути. Ако се неко помјери одмах га издвоје из редова и поређају их и поубијају пред свима а неке су везали жицом једне за друге па су их пуштали низ ријеку Саву и тако се људи пода-

1 Илић (Ћорђе) Војин, 1885-1942, Врањак, Модрича - логор Јасеновац (<https://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 20. јуна 2025. године); Илић (Војин) Стево, 1906-1942, Врањак, Модрича - логор Јасеновац (<https://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=7618>, приступ страници 20. јуна 2025. године).

2 Прим. уредника: Ћурђевдан се празнује 6. маја

ве. Један човјек је успио скочити у Саву и пливајући је побјегао. То је било и у новинама. Звао се Коста и до Београда је отпливао. Оца Војина Бранко није више виђао у логору а брата Стеву је виђао до тренутка када су усташе раздвајали логораше на болесне и старе. Тада су наводно дошли доктори у логор да прегледају логораше а и странци су почели посјећивати логор па је тада и усташка тортура мало попустила. Стево се тад изјаснио да је болестан док је Бранко рекао да је здрав па се тако браћа раставише. Боз је чекао и ту су те здраве поубацивали у вагон а болесне одстранили и оставили у логору Јасеновац.

Када су жене и дјеца побјегли у збјегове, Митра, Бранкова жена, имала је малу бебу Живка који је стално плакао јер је био гладан. Митра, од страха да плач бебе не открије усташама њихов збјег, хтједне удавити бебу али Мара, Стевина жена, отме бебу од ње и задоји је својим млијеком, пошто је и она имала исто малу бебу, кћерку Петру. Кад је све то прошло, вратили су се кућама на згариште. Нису имали ни стоке нити било чега. Започели су живот изнова, без мушких глава у кући.

The martyrdom of my family

Stevo Jaćimović, the author of this text, sheds light on his family's plight during the Independent State of Croatia. Such accounts play a vital role in piecing together the mosaic of suffering endured by the civilian population at the hands of the Ustashe.

*Стево (Војин) Илић 1906-1942,
породична архива*

*Споменик Војину и Стеви
Илићу, породична архива*